

הַלְלוּ

• הפעלת הכוח האווירי במלחמת המפרץ השנייה • מלחמת עיראק - קרייסט
הכוחות המזוינים העיקריים • מקום של כוחות המודיעין בעיצוב החלופות
הסטרטגיות של ישראל • אקדמיה צבאית - סימן ההיכר לצבאות מודרניים

אקדמיה צבאית - סימן ההיכר המובהק לצבא מקבעי

הגיעה העת להקים אקדמיה צבאית במדינת ישראל, המתחמча בלימודי צבא וביטחון, בדומה לאלה הקיימות במדינות רבות בעולם. האקדמיה תהא תחת קורת גג אחת את כל קורסי הפיקוד הבכירים, תספק תשתיות תיאורטיות לתורת הלחימה של צה"ל ותיצור מוקדי ידע מקבעים בנושאים שבהם יש לצבא עניין מיוחד

תא"ל יעקב זיגנון / סא"ל אמירה רביב

בתחוםי המקבע הצבאי באמצעות קשרים מסווגים שונים עם אוניברסיטאות.

הלימודים הצבאיים באקדמיות אלה התבססו על התפיסה הדיאלקטית שליפה מדובר במקבע שהוא שילוב של אמנויות ושל מדע, וכי ניתן למדדו באמצעות מתן גיש לשיסוד האינטואיטיבי לצד זה האנליטי, תוך שילוב בין גורמים שנייתנים לכימות ולחישוב לגורםיהם שהם מופשטים ורוחניים.

בד בבד עם הקמתן של האקדמיות הצבאיות שיגשה גם תופעת הפרוסומים הצבאיים – כתבי עת, ביטואונים צבאיים וספרי הגות צבאיות – כתוצאה מההבנה כי

פרסום מקבעי מביא לידי פועלות מחקרית בתחום ומהוות אמצעי לתקורת ולשים פומבי בין קציני צבא מעבר למסגרת המתווחמת שבהם פועלים.

דרך ארוכה עבר צה"ל מי-1951, עת הקים בראשונה את בית-הספר לפיקוד ולמטה, שמטרתו הייתה: "להכין Kadrim לסלול הפיקודי הגבוה של צה"ל על-ידי חזרמת קצינים לתוך שורות צה"ל אשר... לאחר ניסיון של 1-3 שנים בעבודת מטה יכולו למלא תפקידים מטה עד דרגות אלוף-משנה או לפך על גודו/יחידה..."³

צה"ל, כבאה המשלב את רעיון השילוחות והמקצועיות גם יחד, השקיע רבות בשנים האחרונות בפיתוח תוכניות הלימוד הכלליות והקדמיות לקצינו: בפ"ס ברק, במכילה לפיקוד טקטי, במכילה לביטחון לאומי, בפ"ס אפק, בפ"ס רקיע, בليمודים אקדמיים אחרים לקצונה הקרבית וכמו כן בlimeודים מקצועיים הנדרשים לקצונת המטה.

במשך שנים רבות המכילות הצבאיות על אוניברסיטאות מוכנות במדינה, והאוניברסיטאות היו גם הגורם שהעניק את התארים האקדמיים לבוגרי המכילות

מבוא - על חשיבותה של ההשכלה הגבוהה בפיתוח מקצועיות הצבאית

hhh להשכלה אקדמית פורמלית יש כיוום חשיבות רבה במסגרת ההכשרה הצבאית המקצועית ברוב צבאות העולם. באמצעותה זו מנהלים לקצונה הידע, הערכים, התפיסות ודפוסי החשיבה של המקבע הצבאי. השכלה גבוהה בתחום זה אינה כורח הנובע מצורכה המורכבת של

hhh המערכת הצבאית ומהפתחותיה המואצת של המחקר המדעי-צבאי, הנושא אופי אינטראדיסציפלינרי במהותו. הנחת היסוד בהקשר זה היא כי תהליכי למידה عمוקים ושיטתיים של המקבע הצבאי מניבים תמורה

hhh של המקבע הצבאי מניבים תמורה
hhh הן לפרט, הקשור עתידו עם הארגון,
hhh והן למערכת הצבאית

hhh מהתבוננות על צבאות מודרניים עולה כי אקדמיה צבאית ופרסומים מחקרים רואויים בתחום הם חלק מסימני ההיכר המובילים והבולטים למקבעו של הארגון הצבאי. שורשי האקדמיות הצבאיות במאה

hhh ה-18, עם היוסדים של בית-הספר המלכותי הצבאי של האימפריה האוסטרית ב-⁴ 1752, הקמת האקדמיה הצבאית ה-⁵ 1765, המכללה הצבאית המלכותית הבריטית ב-⁶ 1799 ומכללת וסט פוינט האמריקנית ב-⁷ 1802.¹ אחדים מהמוסדות אלה הקנו גם תארים אקדמיים

תא"ל אמירה רביב,
רע"ן מרכז למידה
ופיתוח בכ"ם

תא"ל יעקב זיגנון,
מפקח המכילה לפיקוד
ולמטה

אולם למודל זה יש גם מוגרעות ממשמעותיו: חלק ניכר מהלימודים מתנהל בתחום של קמפוס-האם – דבר שמצויר נסיעות מרובות וקרות (זמן ובכסף) – יש לשלם שכיר לימוד למוסד האקדמי, ימי הלימוד ארוכים מאוד, ולרוב לומדים הקיינגים בכיתות מבודדות ובհשוואה לסטודנטים וגיליהם הנים פחות מיתרונות האוניברסיטה וממחקיה.

לכן, לטעמו, בעת של קיצוצים התקציביים מוחשיים לכת נדרש הצבא להתבונן מחדש על תהליכיים מרכזיים במדינה הכוח, ובכלל זה על ההשכלה הגבוהה, ויתכן כי בשלה העת הלאהקיים גוף אקדמי צבאי, שבו תתנהל פיזית ומקצועית עיקר הלימידה האקדמית של קציניו.

הרעיון המסדר

מצה"ל קים אקדמיה צבאית לאומית על בסיס המכללות. תכנית האקדמיה תהיה להכשיר ולהסמיך את המפקד ואת הקצין המטה הכללי לשירות מצטייני בצבא הקבע על בסיס של ערכים ושל ידע החיים למלחו מוצלח של תפקידי.

מתוך האקדמיה הצבאית באנגליה

ההאקדמיה הצבאית הלאומית תיצור ותקיים מערכת שלמה של ידע צבאי-אקדמי בתחום הצבא והביטחון הלאומי באמצעות שתיית ראותו של סגל הוראה, פיתוח יכולות מחקרית יהודית, תיעוד הידע הקיים והנרכש, פרסום והפצתן.

התלמידים באקדמיה הצבאית

תלמידי האקדמיה הצבאית ייכללו את הגראען הקבוע של קצינים החיבים כiom לרכוש השכלה צבאית וככלית מלאה, קצינים ונגדים הלומדים מטעם צה"ל ובאה הלומדים מתוך תפקדים, עתודאים ומפקדים במילואים. נוסף על כך יזמונו ללמידה במוסד גם מי שמשרתים בארגונים ביטחוניים אחרים וborgovi הממשל השונים. בשלב מאוחר יותר ישולבו סטודנטים שהם אזרחים רגילים וגם קצינים מצבאות זרים.

הצביאות. אולם עם השנים התפתח בתחום הידע הצבאי בצה"ל וזכה להכרה אקדמית כשלעצמם. כך, למשל, החל במכינות תחיליך מופיע של מתן קרדיט אקדמי לשכל קורסים צבאיים, המודרכים על-ידי קצינים בכירים, כמקובל באוניברסיטאות צבאיות בעולם, תוך ביצועם של מחקרים מעמיקים בסוגיות צבאיות.

לטעמו, שלו התנאים להתקדם צעד נוסף לכיוון של מתן עצמאות אקדמית למוסד ההכשרה הבכיר של צה"ל. מאמר זה יنمיך ויסביר מדוע הגעה להקים אקדמיה צבאית במדינת ישראל, המתמחה לימודי צבא וביטחון, בדומה לאלה הקיימות במדינות רבות בעולם, כיצד יראתה מוסד זה, ומה יהיה תפקודו העיקרי ותורומו לפיתוח הידע והתרבות הצבאיים.

מאפייניה של האקדמיה הצבאית

An aerial photograph showing a modern residential area. In the foreground, there is a cluster of several multi-story apartment buildings with light-colored facades and dark roofs. A large, paved parking lot with many cars is visible to the left of the buildings. Beyond the residential area, the landscape opens up into a green valley with rolling hills under a clear sky.

מניסיון מצטבר בארץ
ובעוולם עולה כי תמהיל של
לימודים צבאים
אקדמיים מסיע לבנות
רפואים של חשיבות חקרנית, סקרנית ושיתותית, מפגיש בין
אוכלוסיות מלמדים שונות – מפקדים ומרצים אזרחיים –
ambilia למפגש פורה בין יי'ושום מעשי לתפיסה תיאורטיבית
חבה ומעלה את רמת הלמידה הכלולית של המוסד. הסיבה
העלאת הרמה הכלולית נועוצה בכך שתהליך עיבודו של
החומרים הצבאיים למתכונת אקדמית מקרן על עיבודם
הוראתכם של שאר הנושאים באזרחות

אולם מהו מודל השילוב המיטבי בין המוסד הצבאי
למוסד האקדמי, המאפשר להשיג את התוצאות האלה?
יתרנו של מודל השילוב הקיים ברור: המכלה הצבאית
ונחנית מהמוניין ומהיקורה של מוסד אקדמי מוכך וקיים,
שערכם לא יסולא בפז, ולרשותו עומדים מערכת קיימת של
סגל אקדמי איצוטי, מגוון רחב של קורסים ומעטפת תמייה
אקדמית.

אליהם (אם כי ברמות בכירות יותר). תפקידיהם של קצינים-مدرיכים אלה יהיו קבועים בזמן שמתאפשר להם למצות את יכולותיהם. קצינים אלה יהיו בעלי יכולת אקדמית מוחחת. יתרונם של קצינים אלה הוא בעיקר בידע המעשי והעדכני שאותו הם מבאים מעולם העשייה. התחלופה הגדולה והשיטית שלם לא תאפשר לאקדמיה לש��ע בקביעון ובאי-רלוונטיות. ● קציני צבא אקדמיים. מדובר בקצינים שנמצאו את יכולתם בתפקידים ביצועיים והפנו את עניינם ואת הקריירה שלהם לכיוון האקדמי. על הקצינים להיות בעלי "קבולות" אקדמיות ומחקרים מוכחות, בעלי תואר שלישי או לפחות פה אחד ותואר שני. קצין זה יראה את עתידו המקצועי בפקולטות הפתוחות בצבא. קצין זה יראה את עתידו ידי הרשותות המთאימות בצבא. קצין זה יראה את עתידו המקצועי באקדמיה והוא יראה את הגרעין הקבוע לטוויה

לහלן פירוט של מתכונות הלימוד השונות במכלה: ● למדו מלאים לתארים ראשונים ומתקדים. קטיגוריה זאת היא הגרעין והבסיס הקבועים של האקדמיה הצבאית. בקטיגוריה זאת יכללו כל קציני הצבא הנדרשים להשלמה צבאית כללית מלאה, ובهم חניכי המכלה לפיקוד טקטי, חנכי פ"מ ומב"ל. ● למדו חלקים. בקטיגוריה זאת יכללו כל הקצינים והנדטים שזכה למעטם באופן מלא או חלק את שכר הלימוד במוסדות אוניברסיטאיים אחרים. קצינים ונגדים אלה יחויבו לבחור במסגרת לימודי הרשות שלהם קורסים בודדים בתחום צבא ובביטחון לאומי, חטיבת לימוד או חוג מלא בתחום. דוגמא שלילוב לימודי זה יחזק את שיוכת המוסדי של קצונה זו ואת זהותה המקצועית כחלק מארגון רחוב.

טקס סיום באקדמיה הצבאית ביפן

הארוך של האקדמיה הצבאית.קידומו המקצועי של הקצין יקבע – בדומה לנורמה האקדמית המקובלת – על-פי פרסומי המחקראים. ● אנשי אקדמי. אלה יהיו מהשורה הראשונה במדינה, והאקדמיה הצבאית תהיה מקום עבודתם העיקרי. העסוקתם תהיה כמקובל בעולם האקדמי: הבכירים שבהם יהנו מקביעות, והזוטרים יותר יהיו חסרי קביעות. גם הדרגות האקדמיות יהיו בהתאם למקובל באוניברסיטאות: מעוז הוראה ועד פרופסור מן המניין.

תכנים וכיווני הלימוד
המוסך המדובר יתמקד בהוראות תחומי הדעת המרכזיים של המकצוע הצבאי – מהרמה הטקנית ועד לרמת הביטחון הלאומי. חלוקת התחומיים אלה לקתדרות ליבה פתוחה עדין לדיוון, אולם אין ספק שהיא תכלול היבטים

● תלמידים נוספים. האקדמיה הצבאית תפתח את שעריה גם לתלמידים מחוץ לצה"ל – למשרתים בגופים ביטחוניים אחרים, בזרועות הממשלה השונות, לkadimim מצבאות זרים⁴ ובಹמשך גם לאזרחים המעווניינים בכך. כל זאת ללא מגבלות בקורסים האקדמיים המלאים. בתכנים הצבאים יידון כל מקרה לגופו.

סגל ההוראה

המרצים באקדמיה יכללו קציני צבא הבאים מהשתוח וחוזרים אליו, קציני צבא שהם אקדמיאים ואנשי אקדמיה שהם אזרחים. תמהיל זה יבטיח את מייצוי התרבות הטמונה בכל אחת משושלת האוכלוסיות האלה ויניב הפריה הדדית חיונית בין אנשי מעשה לאנשי הגות. להלן פירוט האוכלוסיות השונות בסגל שירכיבו את סגל המוסד:

● קציני צבא. אלה יבואו מתקפדים ביצועיים ויחזו

הפרסומים המAUTHORIZEDים וכמותם.

רצינול ארגוני ומשאבים

כל מוסד אקדמי תהיה האקדמיה עצמאית לנחל את עניינה האקדמיים והמנהלים, לרבות תוכניות מחקר, הוראה וקבלת תלמידים.

המבנה הארגוני של האקדמיה יהיה דומה לזה של מוסד אוניברסיטאי, אך יכלול גם מאפיינים ייחודיים לאקדמיה צבאית. ייתכן שהרצינול הארגוני שלפיו בנוiotות כתע המכללות – סביר מסגרות הקורסים – יצטרך לעبور שינוי. הרצינול העיקרי יהיה מסלולי למידה, התלמידים והמציאות שתשלב בין כולם. הרצינול התפעולי יתבסס על הניסיון המוצuber של האקדמיה הצבאית הבויתית בהפרטה המוסד.⁵ בראש האקדמיה יעמוד מפקד צבאי ודיקן אקדמי, מועצה אקדמית, ועדת הוראה, ראשי תוכניות לימוד, ראשי קתדרות מקצועיות ומזכירות התלמידים.

- **ראשות האקדמיה הצבאית.** ראש האקדמיה הצבאית יוכל להיות קצין צבאי או אזרח, ובתנאי שהוא מקובל בעולם האקדמי כבר-סמכתא. לידיו יהיו שני

עוורדים: מפקד צבאי ודיקן אקדמי.⁶ המפקד הצבאי יהיה אחראי על הנהילו הצבאי של האקדמיה, ובכלל זה יהיה מופקד על תוכני הלימוד הצבאים, על הצבאות והקשרתם של המדריכים הצבאים ועל הקשר עם כלל צה"ל. הדיקן האקדמי יהיה אחראי על תוכנית הלימודים האקדמית, על מינויו, בחירתו, קידומו והקשרתו של הסגל האקדמי ועל שמירת הנורמות האקדמיות בכל התחומיים.

- **מועצה אקדמית וועדת הוראה.** הנהניה והבראה האקדימיים יבצעו באמצעות מועצת התנדבותית בת 12 חברים, שיושרו על ידי המועצה להשכלה גבוהה. המועצה הantine בתוויה מדיניות ותאשר את תוכניות הלימודים באופן כללי. ועדת ההוראה הקבועה תתרגם את המדיניות הכלכלית לתוכניות לימודים מפורדות.

ראשי תוכניות וקתדרות. תוכניות הלימודים ינוהלו על ידי ראשי תוכניות, שיישו אחרים לרכיב התוכנית, לתוכנים שלא, לאיכות ההוראה ולביצועה המלא. האקדמיה תחולק לקתדרות מתמחות. בראש כל קתדרה יעמוד מומחה תוכן בעל שם – לפחות ברמת צה"ל ורצוי אף יותר מכך. ראש הקתדרה יהיה בר-סמכתא בתחוםו לכל הצבא, ובקרים מסוימים אף ברמה הלאומית. דוגמאות לקתדרות אפשריות: קתדרה לטקטיקה, ללימודים המערכה, לביטחון לאומי, למנהיגות צבאית וללאומית, לניהול צבאי, לפיקוד ושליטה, להיסטוריה צבאית, לגיאוגרפיה צבאית, לבניין כוח צבאי, לאתיקה, למשפט צבאי, לאסטרטגיה צבאית, לאסטרטגיה אובייקטיבית, לצדאות זרים, לכושר קרבי ופיזיולוגיה,

איןטרדייטצייפליינריים של המקצוע מכל תחומי המדע, הטכנולוגיה, החברה, ההיסטוריה, המשפט, הניהול והפילוסופיה.

תמהיל הלימוד יקבעו באופן אינדיוידואלי לפי קבוצות הגיל ולפי תפוקיהם של הלומדים וכללו למודי ליבה (פיקוד ושליטה, לחימה, מודיעין), למועדים של עד צבאי תומך (דוגמת אתיקה צבאית, אסטרטגיה, הגות צבאית, חוק ומשפט, היסטוריה צבאית) ולמועדים כלליים (דוגמת ההיסטוריה של התנועה הציונית, איסלאם ושיטות מחקר).

המחקר, פיתוח הידע, שמירתו, אחיזתו והפצתו

כמו כל מוסד אקדמי, גם האקדמיה הצבאית הלאומית תעסוק במחקר, בשימור ידע קיים ומצטבר כתוכאה מהחוקרים, ביכולת לאחיזו ולהפיצו. אולם לגוף האקדמי הצבאי העצמאי יהיה ערך נוסף מעבר לכך:

- הוא ירכז התמחויות ייחודיות תחת כותלי מוסד אחד ולא כ"אי" ידע הפוזרים במדינה ללא קשר ביניהם.
- הוא יאפשר ליצור קשר וחיבור טובים יותר של תחומי הדעת הצבאים תוך בניית בסיס אשר יקרין לכל התוכניות.

המחקר הצבאי האקדמי יתבסס על סגל ההוראה, על התלמידים ועל חוקרים מזדמנים. המחקר התיאורטי יכול להיות ביזמת החוקר או בהזמנת גופים שונים בצה"ל. המחקר יעדוד בנורמה אקדמית ברורה, והוא לא יהיה תחליף לגופי התורה הרשמי, אלא לכל היוטר ישמש אותן כמציע

ובבסיס. האתגר המחברי הוא להיות בסיס ידע לאומי בתחום של צבא וביטחון. חוקר מזדמן יכול להיות, לדוגמא, קצין שני תפיקדים. האקדמיה יכולה לשמש גם כמעבדה חשובה לבחינת תוכניות אופרטיביות, תפיסה מבצעית, שינוי ארגוני ממשותי ועוד.

שמירת הידע ואחיזתו יאפשרו הוודות לכך שהacademia הצבאית תוכל את הספריות ואת מאגרי המידע העיקריים הקיימים היום בצה"ל ובמערכות הביטחון. למשל, שילוב פיזי של ספריות פ"מ, מ"ל, מטכ"ל ומיל"ם ייצור ספרייה בת 120 אלף כותרים ו-800 אלף עותקים

וממוחשב לארכיוון צה"ל יספק את התשתיות העובdotית למחקרים מתאימים. מאגרי המידע של האקדמיה ישמרו את הידע המctrבר במקומות במהלך השנים הקרובות נסף על ידע רלוונטי שנוצר בשטח ובצבאות זרים. כל זאת באמצעות מערכות מוחשבות ריכוזית, היודעת לאחיז ולשולף את הידע הרלוונטי למשתמש.

לפרסום ולהפצה תהיה אחראית הוצאה לאור של האקדמיה הצבאית, שתפרסם את החוקרים בספרים או בכתב העת שלה. כמו כן תקיים האקדמיה השתלmoיות וכנסים מקצועיים. קידום סגל ההוראה יקבע על-פי איקות

והכרחית. אולם ההצעה להקים אקדמיה צבאית אינה באה לשולל לחוטין את ההשכלה האקדמית הכללית, אלא רק לצמצמה ולאזן אותה מול צורכי הארגון, התפקיד והמקצוע. הפנמת הרעיון ששירות בצבא הוא מקצוע וקרירה לשנות חיים תשיע לקרים ולנגדים להבין את הטיעון הזה.

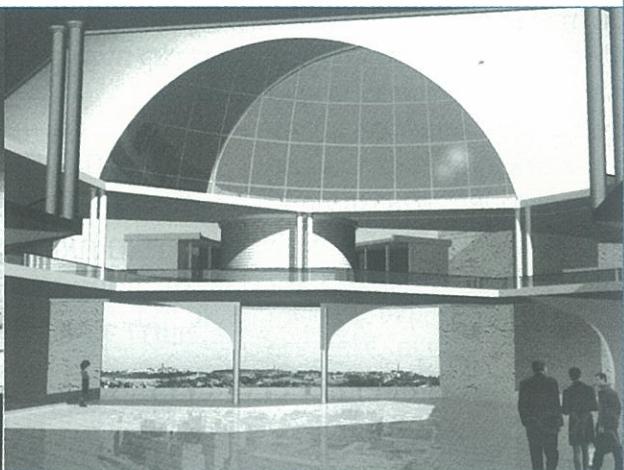
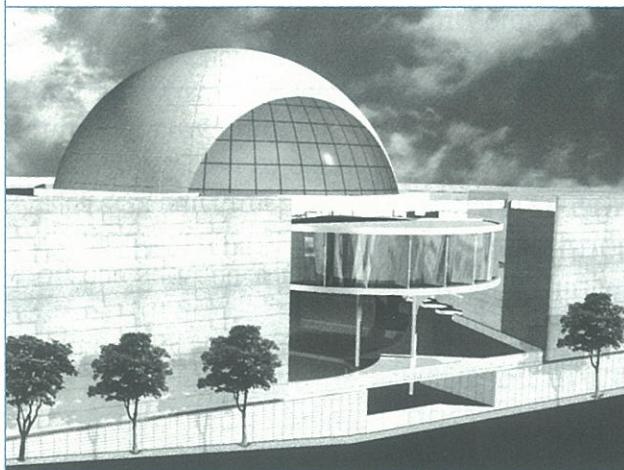
חשיבותו של מטה סינרגטי. רצוי שבפורום הומוגני כמו זה יישבו גורמים מתחומי ידע אקדמיים שונים על מנת ליצור סינרגיה חשיבתית, המעודדת התבוננות מגוונת על מציאות מורכבת. האקדמיה הצבאית עלולה להחריף עוד יותר את ההומוגניות החשיבותית בצה"ל. הטענה הזאת נcona בעירה, אך כאמור, אין לכך לבטל לחוטין את ההשכלה הכללית, אלא רק לצמצם את היקפה. לעומת זאת האקדמיה הצבאית תבטיח שלכל

לPsicolezhia צבאית ולטכנולוגיה צבאית.

• **מצוות תלמידים.** המזיכירות תחבר למעשה כל תלמיד לתוכנית הלימודים שהוא יקבע לעצמו או שיקבע לו הצבא. המזיכירות תישם בכך את קביעותיה של ועדת ההוראה ביחס לתנאי הקבלה ולמלוי החובות של כל תלמיד לשם קבלת תואר.

• **משאים.** תוכנית זו צריכה להתבסס בעירה על משאים שזכה למקצה בכל מקרה להשכלה כללית וללימודים אקדמיים. המקורות האפשריים הם: עלות הקיום הנוכחית של המכינות, עלות אחזקתם של מאות אלפי נגדים וקצינים שלומדים תוך כדי לימודי תפקידיהם, תקציב השתלמות הנווכחית וגביה שכר לימוד מתלמידים מחוץ לצה"ל. מכל התקציב שהוציא צה"ל

ואלו קמפוס צה"ל?

משמעות מדרגה מסוימת תהיה תשתיית ידע מינימלית בתחום הצבאי והמקצועי.

• **מה רע במצב הקים?** זו טענה שמרנית ושגרתית. מאמר זה אומנם טוען שהשירות בצבא הוא שליחות, אבל את השילוחות הזאת יש למלא בצורה מקצועית. ההכשרה הצבאית הכללית כיום אינה מקצועית דיה. די לבחון את ההשקעה המזערית הנוכחית בהכשרת הצבאית של קצין מטה, לדוגמה, על מנת להיווכח בכך.

• **רתויה טبيعית.** הלחום סולד באופן טבעי ומקדמת דנה מכל עיסוק עיוני-תיאורטי. יתר על כן, מוכרת גם הטענה שהמלחמה היא אמןות שאפשר ללמודה רק מהניסיונות, ואף הוא מי שטענו שההכשרה וההשכלה הכללית רק פוגמות בסגולותיו של איש הצבא: "הפילוסופיה מבירה את מחשבתו והופכת אותו ליצורי אנוש טובים יותר, אבל לחילים גרוועים יותר".⁹ התשובה לטענה זו היא שאומנם היו בהיסטוריה גאנונים צבאיים חסרי השכלה פורמלית, אך כיום אין שם אפשרות למלא תפקיד צבאי ממשמעו-ו-מעמיקה.

• **אטראקטיביות התואר.** מובן שהתלמידים מעדיפים תואר אקדמי של אוניברסיטה יוקרתית על פני תואר של אקדמיה צבאית. את הבעיה הזאת ניתן לפתור באמצעות

בשנת העבודה 2003 על השכלה כללית פחות מ-10% ייעדו לרכישת השכלה צבאית.⁷ אף נגדים וקצינים רכשו השכלה במוסדות אקדמיים שונים, לאו דווקא בהקשר ובזיקה ברורים לתפקידיהם ולמקצועותיהם הצבאיים.⁸ המשאים לצורך הפעלת האקדמיה הצבאית צריכים לבוא משינויים משמעותיים ומהותי ביחס שבין ההשקעה בהשכלה כללית להשכלה צבאי-אקדמית.

מדוע אין להקים אקדמיה צבאית?

מהם הטיעונים האפשריים נגד הקמתה של אקדמיה צבאית, והאם ניתן להפריך טיעונים אלה? להלן, קודם כול, הטיעונים האפשריים נגד מחלק' זה:

• **מצוות משאים.** בשנים שבהן תקציב הביטחון הולך ומצטמך אין מקום להשכלה נוספת. טעונה זו נcona לגבי הקמת האקדמיה, אך לא ביחס לתפעלה השוטף. להערכתנו, את התפעול השוטף ניתן לממן מהמשאים הנוכחים המוקצים להשכלה. כל מה שצריך לעשות הוא לקבועיחס אחר בין ההוצאה על השכלה אקדמית - כללית לבין ההוצאה על השכלה אקדמית-צבאית.

• **צורכי הלומד.** קיים מתח מובהן בין רצון הפרט לרכוש "השכלה חופשית" בתוכומים המעניינים אותו לבין רצון המערכת להקנות לאנשי השכלה מקצועי, אחדיה

אינה נחלת זרוע כזאת או אחרת. האקדמיה הצבאית תנחיל את רוח הארגון הצבאי, את ערכיו ואת הנורמות שלו באופן אחד לכל הצבא. הזרועות יכול להשפע על התכנים ולהשלים את ההכשרה בתחומים היהודיים להן.

• **יתרונות ייחסי מוציעים.** בתחום הצבאי יש לצה"ל יתרון מוחלט על כל מוסד אקדמי אחר. הסיבה לכך נועוצה בעקרונה בתלמידים. ריכוז כזה של תלמידים המגיעים מועלם המעשה וחוזרים אליו דרך המשננת התיאורטית הוא אוצר בלום של ידע מצטבר. האקדמיה הצבאית תדע למצות יתרון זה ולמקסם אותו לצורכי צה"ל.

המסקנה המתבקשת היא איפוא שהקמת אקדמיה צבאית לאומית היא צורך השעה למדינה – במיוחד משום שהיא עדין חיה על חרבנה, והרכיב הצבאי בקיומה ובפיתוחו הוא הדומיננטי. חסנו של הרכיב הצבאי הוא באנשים, ובראשם הקצינים והמפקדים. הכשרה בסיסית, רחבת אופקים ומעמיקה היא תנאי לאיכותם.

הערות

1. עוז גת, "מקורות המחשבה הצבאית", *מערכות*, 2000, עמ' 58.
2. כתבי העת הצבאים הראשוניים החלו לצאת לאור בגרמניה בשלהי שנות ה-70 של המאה ה-18.
3. מתוך הצעת אג"מ/מה"ד להקמת בית הספר לפיקוד ולמטה מ-24 בדצמבר 1951 במסמך החתום על-ידי סאל' מ' זורע, ראש מחלקת הדרוכה, וא"ל א' רב-בנוביץ, ראש ענף מבצעים באג"מ/מבצעים. (לימים אלוף אהרון רייב, מקימו ומפקדו הראשוני של פ"מ).
4. הנושא של קצינים מצבאות זרים עולה לעיתים תכופות. המגולות העיקריות, המונעות את שיולובם, הן ביחסן שדה והשפה העברית. את מגבלת ביחסן השדה אפשר להסיר באמצעות מתחאים. את מגבלות השפה יש לנטרול על-ידי קפ"ש שיחיבו אותו ללמידה עברית. קצינים זרים הלומדים באקדמיה הצבאית הטורקית, למשל, נדרשים ללמידה טווקית.
5. Ministry of Defence, The Joint Services Command and Staff College, Report by the Comptroller and Auditor General, February 2002, pp. 17-25.
6. מבנה זה דומה במהותו לבניה של סט פיניט באדרה"ב. ראו: סאל' גדרון שובר, ד"ח בקר בöstut פיניט, Mai 2002, עמ' 6.
7. על-פי נתוני אגף התקנון בצה"ל: בשות העבודה 2003 הופנו כ-10% להשכלה צבאית, שבתקופה היא אף אקדמית (פ"מ ברק וROKEI), המכילה לפיקוד טקטי ומ"ל מענקים חיים תארים או חילקיים. 18% הופנו לכיוון טכני והנדסי ו-72% הופנו להשכלה כללית אקדמית על-ידי רצון קצין. בעקבות הקיצוץ בתקציב הביחסון יידה הוצאה זו באופן משמעותי.
8. על-פי נתוני ענף אקדמאים במחלקה הוגלה למדו בשנות העבדה 2002 אלף נגדים וקצינים תוך כדי שירותם. 20% מתוכם היו נגדים, והיתרה – קצינים. מקובצת הקצינים למדו 27% לתואר ראשון, 71.1% לתואר שני 1.9% לתואר שליש! כל זאת, כאמור, מתוך תפוקד וללא קשר ממשיביהם.
9. פורברוקוזוף, הווה דעתות שפירסם את "פרודוקסים" בשנת 1780. מתוך: עוז גת, "מקורות המחשבה הצבאית המודרנית", *מערכות*, 2000, עמ' 60-61.
10. קיימים כמה דוגמים של קשיי גומליין עם אוניברסיטאות אקדמיות: דוגם של אקדמיה צבאית עצמאית המקנה תארים, כגון בארא"ב וגרמניה, לסטודנטים באוניברסיטה אזרחית, שבה רוכשים תואר צבאי, למשל המכון ההיסטורי בפריז'בורג בגרמניה, לסטודנטים עצמאים של חניכים באוניברסיטאות טרם הגיעם למוסד הצבאי ולימודים במכילאה צבאית ובאוניברסיטה, המבצעים יחד תיאום תוכניות. זהו המודל הקיים באירלנד, באיטליה ובישראל.

הישענות על מוסד אוניברסיטאי קיים – לפחות עד שהאקדמיה הצבאית תצבור די וקרה כשלעצמה.¹⁰

- **עצמאות וריבונות אקדמית.** המוסד האקדמי בארץ עלול לטעון שאקדמיה צריכה להיות עצמאית ובלתי תלולה בתכניה בגין שלטון. הקמת אקדמיה הcpfowa לצה"ל עלולה לסתור עיקרונו זה. הקמת מועצה אקדמית מתאימה ומאושרת על-ידי המועצה להשכלה גבוהה תישב טעונה זו. לאחר קביעה משותפת של מסגרת הלימודים לא יתרубר הצבא בתוכן – כפי שמקובל אף היום.

סיכום – או מודיע יש בכל זאת להקים אקדמיה צבאית?

• **בסיס תיאורטי.** האקדמיה הצבאית תספק תשתיית תיאורטיבית הכרחית וROLVENTית לתרבות הלחימה של צה"ל. תשתיית זו תמצאה את מרבית הדעת ההיסטורית והעכשווי הקיימים בתחום זה בארץ ובעולם.

• **התמחות.** שיטת הקתדרות שפורטה לעיל תיזור מוקדי ידע מוציעים ומתחמים בנושאים שבהם יש לצבא עניין מיוחד. מוקד הדעת יאותגר בכך שידרש להיות בר-סמכתא בתחוםו לכל צה"ל ובמקרים מסוימים אף ברמה הלאומית.

• **סינרגיה של הקים.** די בסינרגיה שתיזווך מהאיחוד הארגוני והפיזי של מוקדי המחקר והידע השונים בצה"ל על מנת להציג את הקמת האקדמיה הצבאית. כל גוף בצה"ל שענינו הוא מחקר ו/או הכשרה כללית ותיכנס תחת כנפי האקדמיה. בהיותו נתון למורות אקדמיות הוא יחויב להורות, לחזור ולפרנס.

• **קהילת ידע.** האקדמיה תהיה קהילת ידע לכל צה"ל ולborgiah. הפעלת שיטות של מידע מרוחק, הבנה שיש כתובות לפנייה ושמירת קשר רצוף ועניני בין הבוגרים יפתחו את השיח המוציע.

• **הכשרה מתאימה ומלאה.** באמצעות האקדמיה יקשר צה"ל את קצינו באופן המתאים ביותר לארגון בלי להגדיל את ההשכלה הנווכחית בוגד ובקצין. דבר זה יעשה על-ידי איזון מתאים בין ההשכלה הכלכלית להכשרה הצבאית עם נקיטת עמדה ברורה של צה"ל לגביותם של המקבע הצבאי.

• **הרחבת ההכשרה.** יצירת תשתיית ארגונית רחבה וחזקת תאזרה להרחיב את מסגרות הלימוד לכל צה"ל – למשול גם למפקדים גודדים במילואים.

• **חיליפה אישית וגיושות.** התשתית הרחבה תאפשר התאמנה כמעט אישית של תוכנית הלימודים לכל תלמיד בהתאם להשכלה קודמת שלו ובהתאם לצרכיו העתידיים. הגמישות תבואה לידי ביטוי החל באפשרות ללמידה קורס בודד תוך כדי ביצוע התפקיד וכלה ב"חפירת" תוכנית לימודים אישית למשך שנת לימודים מלאה.

• **הנורמה האקדמית.** לימוד הנורמות האקדמיות המקובלות – לצד סגל מתאים וראוי, תוכנים ובקרה מתמדת – ישדרג את רמות ההוראה וההכשרה.

• **הנורמה הצה"לית.** הכשרה כללית ובסיסית של קצונה